

Д. Р. Федорчук,
аспірант кафедри фінансів, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6370-8121>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.21.266

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

D. Fedorchuk,
Postgraduate student, Department of Finance, State University of Trade and Economics, Kyiv

FOREIGN EXPERIENCE IN USING DIGITAL FINANCIAL INSTRUMENTS

Статтю присвячено вивченню закордонного досвіду впровадження цифрових фінансових інструментів. У результаті проведеного дослідження було обґрунтовано, що цифрові фінансові інструменти є ключовими драйверами трансформації сучасних фінансових систем. Визначено, що їх запровадження не лише сприяє підвищенню ефективності платіжних механізмів і фінансової інклюзії, а й формує нову архітектуру економічної взаємодії між державою, бізнесом та громадянами.

Проаналізовано практики різних держав, що дозволило виділити кілька типових стратегій, кожна з яких має власні переваги, ризики та адаптаційний потенціал для інших країн.

Підсумовано, що адаптація міжнародного досвіду використання цифрових фінансових інструментів до українських реалій має ґрунтуватися на збалансованому підході: поєднанні регуляторної гнучкості, технологічної інноваційності та соціальної орієнтованості. Успішна імплементація цифрових фінансових рішень в Україні можлива лише за умови цілісної стратегії, що охоплює нормативно-правове забезпечення, кіберзахист, цифрову освіту та стимулювання фінтех-сектору.

The article is devoted to the study of foreign experience in the implementation of digital financial instruments. As a result of the conducted research, it was found that digital financial instruments are key drivers of the transformation of modern financial systems. Their implementation not only contributes to increasing the efficiency of payment mechanisms and financial inclusion, but also forms a new architecture of economic interaction between the state, business and citizens. Foreign experience of countries with different levels of economic development (China, India, EU, USA, Japan, Canada, Mexico) indicates a multivariate approach to the digitalization of the financial sector — from the centralized implementation of CBDC to models of open banking and finance.

Analysis of the practices of different countries allows us to identify several typical strategies, each of which has its own advantages, risks and adaptation potential for other countries. At the same time, the effectiveness of the implementation of digital instruments largely depends on the technological infrastructure, legal environment, digital literacy of the population and the level of trust in the financial system.

The digitalization of the financial sector has not only economic, but also significant social consequences: access to financial services is increasing, transparency is increasing, new opportunities are being created for citizens and businesses. At the same time, challenges arise related to cybersecurity, personal data protection, digital inequality, which requires proactive state policy.

Thus, the adaptation of international experience in the use of digital financial instruments to Ukrainian realities should be based on a balanced approach: a combination of regulatory flexibility, technological innovation and social orientation. Successful implementation of digital financial solutions in Ukraine is possible only under the condition of a holistic strategy that covers regulatory and legal support, cyber protection, digital education and stimulation of the fintech sector.

Ключові слова: цифрові фінансові інструменти, закордонний досвід, фінансові системи, фінансові рішення, цифрові технології, кібербезпека, нормативно-правова база.

Key words: digital financial instruments, foreign experience, financial systems, financial solutions, digital technologies, cybersecurity, regulatory framework.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У сучасних умовах глобалізації стрімкий розвиток цифрових технологій докорінно змінює фінансові системи країн світу. Цифрові фінансові інструменти — такі як мобільні платежі, цифрові валюти центральних банків (CBDC), блокчейн-рішення, фінтех-платформи — стають не лише засобами оптимізації фінансових процесів, а й чинниками трансформації економічної моделі держави [1].

Високий рівень впровадження цифрових фінансових рішень є індикатором фінансової інклюзивності, ефективності державної політики та конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Особливу актуальність це питання набуло в умовах пандемії, коли багато країн активізували цифровізацію фінансових послуг для забезпечення доступу населення до економічної діяльності.

За оцінками міжнародних організацій, зокрема МВФ та Світового банку, ефективне впровадження цифрових фінансових інструментів у країнах з різним рівнем розвитку сприяє зменшенню соціально-економічної нерівності, активізації малого бізнесу, а також зміцненню фінансової стабільності. Успішний досвід розвинених і деяких країн, що розвиваються, демонструє широкі можливості цифрових технологій у сфері публічних фінансів, банківської справи, інвестицій та страхування [2; 3].

У цьому контексті виникає потреба в глибокому аналізі зарубіжного досвіду використання цифрових фінансових інструментів з метою адаптації найкращих практик до вітчизняних реалій, враховуючи потенційні

ризики, такі як кібербезпека, зловживання персональними даними, маніпуляції на ринку та фінансова нестабільність.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та практичні аспекти формування фінансових інструментів та їх використання є предметом досліджень багатьох авторів, зокрема: В. Аранчій, І. Бланка, З. Варналія, О. Зорі, Л. Леваєвої, Л. Морозової, Л. Сідельнікової, І. Чугунова. Значно менша кількість науковців вивчала та обґрунтовувала власне цифрові фінансові інструменти: І. Абрамова, С. Волосович, А. Кравченко, А. Мазаракі, В. Міщенко, С. Міщенко, С. Науменкова, Л. Шкварчук.

Попри значні напрацювання у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, процес цифровізації фінансових систем у світі продовжує розвиватися надзвичайно динамічно. Це зумовлює постійне переосмислення економічної сутності цифрових фінансових інструментів, їх функцій, форм реалізації та впливу на національні та глобальні фінансові ринки. Усе ширше застосування таких інструментів у країнах з різним рівнем економічного розвитку формує нові підходи до фінансового регулювання, взаємодії між державою та приватним сектором, а також розширює можливості доступу до фінансових послуг.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНИШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

В умовах стрімкої цифрової трансформації глобальної економіки питання розробки та впровадження циф-

рових фінансових інструментів набуває особливої актуальності. Попри значні досягнення в цій сфері, у багатьох країнах зберігаються суттєві бар'єри, що стримують широкомасштабне застосування таких інструментів. До них належать інституційні, технологічні, регуляторні й соціальні чинники, які по-різному проявляються залежно від рівня економічного розвитку, цифрової грамотності населення та специфіки національних фінансових систем.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду впровадження та використання цифрових фінансових інструментів, а також оцінка можливостей його адаптації до українських реалій. У фокусі дослідження — визначення ключових факторів успіху, викликів і перспектив, пов'язаних із цифровою трансформацією фінансових систем у країнах з різним рівнем економічного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Цифровізація фінансової сфери перетворилася на одну з провідних глобальних тенденцій XXI століття, радикально змінюючи класичні моделі функціонування фінансових ринків. У контексті зростаючої ролі інформаційних технологій цифрові фінансові інструменти не лише оптимізують банківські та платіжні операції, а й сприяють формуванню нових форматів економічної взаємодії між державою, бізнесом і громадянами. Зарубіжний досвід показує, що успішне впровадження таких інструментів, зокрема, мобільного банкінгу, цифрових валют центральних банків (CBDC), блокчейн-платформ, краудфандингу, смарт-контрактів, забезпечує підвищення прозорості, ефективності та доступності фінансових послуг [1]. Особливо важливим це стало в постпандемічний період, коли цифрові сервіси відіграють ключову роль у відновленні економічної активності, розвитку фінансової інклюзії та збереженні стабільності фінансових систем навіть в умовах кризових викликів. Дослідження зарубіжної практики дає змогу ідентифікувати як успішні стратегії цифрової трансформації, так і бар'єри, що стримують її впровадження, з метою формування ефективного політики цифрового розвитку в Україні.

Китай є одним із провідних світових новаторів у сфері впровадження цифрових валют центрального банку (CBDC). Пілотний проєкт із запровадження цифрового юаня (e-CNY), ініційований у 2020 році Народним банком Китаю, реалізовувався у кількох мегаполісах країни. За даними регулятора (People's Bank of China, 2023) [3], до тестування системи було залучено понад 260 мільйонів користувачів. Цифровий юань активно використовується в таких сферах, як роздрібна торгівля, оплата проїзду в громадському транспорті, а також розрахунки за комунальні послуги. Особливу увагу дослідників привертає функція програмованих платежів — інноваційний інструмент, що дозволяє державним органам здійснювати цільові соціальні виплати з можливістю контролю їхнього цільового використання. Така технологія відкриває нові горизонти у сфері адресної підтримки населення та підвищення прозорості державних витрат.

Індія демонструє активне впровадження цифрових фінансових технологій, що охоплюють як платіжну інфраструктуру, так і розвиток цифрових валют. Значним досягненням стало створення платформи UPI (Unified Payments Interface), яка забезпечує миттєві перекази коштів між рахунками в різних банках безпосередньо через мобільні додатки. За даними Національної платіжної корпорації Індії (NPCI), у 2024 році кількість транзакцій через UPI перевищила 10 мільярдів щомісяця, що свідчить про глибоку інтеграцію цього інструменту в повсякденне фінансове життя населення. Паралельно, у 2023 році Резервний банк Індії (RBI) ініціював масштабне тестування цифрової рупії — повноцінної цифрової валюти центрального банку (CBDC), яка охоплює як роздрібний, так і оптовий сегменти фінансового ринку. Такий підхід дозволяє уряду не лише вдосконалити платіжну систему, а й створити нову архітектуру взаємодії з банківським сектором та споживачами.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) активно працює над створенням цифрового євро як безпечної та доступної форми цифрових грошей. Цей інструмент має на меті доповнити, а не замінити готівку, забезпечуючи громадянам доступ до державної цифрової валюти навіть в умовах розширення приватних платіжних рішень [4]. Серед інновацій — можливість здійснення офлайн-платежів, збереження високого рівня конфіденційності та доступності для широких верств населення. Водночас виклики стосуються питань регулювання, взаємодії з банківським сектором та збереження стабільності монетарної політики. Досвід ЄС є цінним для країн, що прагнуть розвивати цифрову готівку на основі публічної довіри.

Хоча Сполучені Штати поки не впровадили цифрову валюту центрального банку, країна є одним зі світових лідерів у сфері FinTech-розробок. Основна увага приділяється приватним ініціативам — криптовалютам, токенизованим активам, платіжним платформам та цифровим гаманцям. Регулятори, зокрема SEC та CFTC, поступово створюють законодавче поле для діяльності цифрових фінансових інструментів, балансуючи між інноваціями та захистом споживачів [5]. Досвід США демонструє, як приватний сектор може стати рушієм цифрової трансформації фінансової системи, за умови ефективного нагляду та адаптивного регулювання.

Японія є прикладом країни з високим рівнем технологічного розвитку, але помірною динамікою переходу до безготівкової економіки. Основними напрямками цифровізації стали QR-коди, мобільні додатки та електронні гаманці [6]. Банк Японії наразі проводить дослідження щодо доцільності впровадження цифрової єни, з урахуванням інституційних та культурних особливостей країни. Особливу увагу приділяється безпеці транзакцій та забезпеченню стабільності фінансової системи. Японський досвід цікавий тим, що демонструє поступовий, але технологічно виважений підхід до цифрових трансформацій у фінансовій сфері.

Канада демонструє інноваційний підхід до цифрової трансформації фінансового сектору через концепцію Open Banking, яка активно розвивається з 2018 року [7]. Йдеться про створення відкритої фінансової екосистеми, де треті сторони — фінтех-компанії, стартапи та

інші гравці — можуть отримувати доступ до банківських даних клієнтів (за їх згодою) через стандартизовані інтерфейси прикладного програмування (API). Це стимулює конкуренцію, розширює асортимент фінансових послуг і сприяє персоналізації обслуговування споживачів. Ініціатива перебуває під наглядом федерального уряду, що забезпечує баланс між інноваціями, безпекою даних і захистом прав користувачів. Канадський досвід може бути корисним для країн, які прагнуть створити відкриту фінансову архітектуру на основі партнерства між банками та технологічними компаніями.

Мексика є прикладом країни, що законодавчо впровадила обов'язкову відкритість банківських даних у межах концепції Open Finance. Згідно з фінтех-законодавством, усі фінансові установи зобов'язані надавати стандартизований доступ до API, що дозволяє третім сторонам створювати інноваційні продукти на основі даних користувачів (за їх згодою). Такий підхід створює сприятливе конкурентне середовище, сприяє розвитку фінансових технологій і водночас забезпечує підвищений захист прав споживачів. Мексиканська модель демонструє, як державна ініціатива може виступати каталізатором цифрової трансформації фінансового сектора з орієнтацією на прозорість, інновації та інклюзивність.

Узагальнюючи міжнародний досвід, можна виділити декілька типових моделей впровадження цифрових фінансових інструментів:

1. Централізована модель CBDC (Китай, Індія, ЄС), яка передбачає активну участь центрального банку в емітуванні та управлінні цифровою валютою, з акцентом на забезпечення стабільності та контроль над грошовим обігом.

2. Приватно-орієнтована фінтех-модель (США), що ґрунтується на домінуванні приватних ініціатив у сфері цифрових фінансових сервісів при мінімальному втручанні держави, але за наявності жорсткого регуляторного нагляду.

3. Поетапна адаптація без тотальної цифровізації (Японія), де переважає фокус на тестуванні, безпечному запуску інновацій і збереженні традиційної готівкової системи.

4. Відкрита фінансова екосистема (Open Banking/Open Finance) (Канада, Мексика) передбачає обов'язкову або добровільну інтеграцію третіх сторін через API з метою підвищення конкуренції, персоналізації послуг та зниження вартості для кінцевого користувача.

Ці моделі відображають стратегічні пріоритети кожної держави у сфері цифрових фінансів: безпека, інновації, інклюзія, прозорість, контроль або партнерство. Успішність впровадження цифрових інструментів значною мірою залежить від збалансованості між технологічним розвитком, фінансовою культурою населення та інституційною готовністю системи [8].

Впровадження цифрових фінансових інструментів має багатовекторний вплив на економіку та суспільство.

Економічними наслідками впровадження цифрових фінансових інструментів є:

- підвищення ефективності платіжних систем і зниження транзакційних витрат;
- стимулювання фінансової інклюзії, особливо в сільських або малодоступних регіонах;

— оптимізація системи державних виплат і субсидій через програмовані цифрові валюти;

— посилення монетарного контролю та зменшення тіньової економіки (особливо у країнах із CBDC);

— створення нових ринків для фінтеху, технологічних стартапів і партнерських моделей.

Серед соціальних наслідків впровадження цифрових фінансових інструментів доцільно виділити наступні:

— підвищення доступу до фінансових послуг для раніше виключених груп населення;

— персоналізація послуг і нові можливості для користувачів завдяки Open Banking;

— підвищення прозорості та довіри до фінансової системи.

Разом із тим, впровадження цифрових фінансових інструментів супроводжується новими викликами, зокрема: ризиками кібербезпеки, цифровою нерівністю, порушенням конфіденційності, що потребують комплексної відповіді з боку держави.

Зарубіжний досвід переконливо свідчить про те, що цифрові фінансові інструменти є надзвичайно ефективним засобом комплексної модернізації національних фінансових систем. Їх впровадження сприяє прискоренню економічного зростання, досягненню соціальної інклюзії та суттєвому підвищенню ефективності управління публічними фінансами.

Міжнародний досвід підтверджує, що цифрові фінансові інструменти — це не лише технологія, а стратегічний елемент соціально-економічної трансформації. Для України та інших країн, що прагнуть цифрового прориву, важливо враховувати як переваги, так і потенційні виклики цих моделей; враховувати особливості вітчизняної фінансової системи та специфіки національної економіки при імплементації міжнародних практик; працювати над створенням сучасної нормативно-правової бази для регулювання цифрових фінансових інструментів та забезпечення їх безпечного функціонування.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифрові фінансові інструменти є ключовими драйверами трансформації сучасних фінансових систем. Їх запровадження не лише сприяє підвищенню ефективності платіжних механізмів і фінансової інклюзії, а й формує нову архітектуру економічної взаємодії між державою, бізнесом та громадянами. Зарубіжний досвід країн із різним рівнем економічного розвитку (Китай, Індія, ЄС, США, Японія, Канада, Мексика) свідчить про багатоваріантність підходів до цифровізації фінансової сфери — від централізованого впровадження CBDC до моделей відкритого банкінгу та фінансів.

Аналіз практик різних держав дозволяє виділити кілька типових стратегій, кожна з яких має власні переваги, ризики та адаптаційний потенціал для інших країн. При цьому ефективність запровадження цифрових інструментів значною мірою залежить від технологічної інфраструктури, правового середовища, цифрової грамотності населення та рівня довіри до фінансової системи.

Цифровізація фінансової сфери має не лише економічні, але й суттєві соціальні наслідки: зростає доступ до фінансових послуг, посилюється прозорість, формуються нові можливості для громадян та бізнесу. Водночас виникають виклики, пов'язані з кібербезпекою, захистом персональних даних, цифровою нерівністю, що потребує проактивної політики держави.

Таким чином, адаптація міжнародного досвіду використання цифрових фінансових інструментів до українських реалій має ґрунтуватися на збалансованому підході: поєднанні регуляторної гнучкості, технологічної інноваційності та соціальної орієнтованості. Успішна імплементація цифрових фінансових рішень в Україні можлива лише за умови цілісної стратегії, що охоплює нормативно-правове забезпечення, кіберзахист, цифрову освіту та стимулювання фінтех-сектору.

Література:

1. Морозова Л.С., Федорчук Д.Р. Економічна сутність цифрових фінансових інструментів. Ефективна економіка. №2, 2025. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5768>.

2. International Monetary Fund. Finance & Development. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd>

3. Digital technologies allow people to take on risks and explore new opportunities URL: <https://blogs.worldbank.org/en/developmenttalk/digital-technologies-allow-people-take-risks-and-explore-new-opportunities>

4. European Central Bank. Eurosystem. URL: https://www.ecb.europa.eu/euro/digital_euro/html/index.en.html

5. Fintech Laws and Regulations 2025 — USA. Practice Areas "Fintech Laws and Regulations 2025" USA URL: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/fintech-laws-and-regulations/usa>

6. Japan CBDC Tracker. URL: <https://cbdctracker.hrf.org/currency/japan>

7. Revenue Collection and the Role of Digital Technologies. URL: <https://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors/eds23/brief/revenue-collection-and-the-role-of-digital-technologies>

8. Maïia Fedyshyn, Alla Abramova, Liudmyla Morozova, Ruslan Lavrov, Olena Kovalova, Oleksandr Malin. Development Fintech Ecosystem: Evidence of European Countries for Ukraine. International Journal of Computer Science and Network Security. vol.22 no.2, February 2022. Journal article DOI: 10.22937/IJCSNS.2022.22.2.5

References:

1. Morozova, L.S. and Fedorchuk, D.R. (2025), "The economic essence of digital financial instruments", *Efektynna ekonomika*, vol. 2, available at: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5768>. (Accessed 15 Oct 2025).

2. International Monetary Fund. (2025), "Finance & Development", available at: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd> (Accessed 15 Oct 2025).

3. World Bank (2019), "Digital technologies allow people to take on risks and explore new opportunities", available at: <https://blogs.worldbank.org/en/developmenttalk/digital-technologies-allow-people-take-risks-and-explore-new-opportunities> (Accessed 15 Oct 2025).

4. European Central Bank (2025), "Eurosystem", available at: https://www.ecb.europa.eu/euro/digital_euro/html/index.en.html (Accessed 15 Oct 2025).

5. Clark, J. M. (2025), "Practice Areas "Fintech Laws and Regulations 2025 USA", available at: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/fintech-laws-and-regulations/usa> (Accessed 15 Oct 2025).

6. CBDC Tracker (2025), "Japan", available at: <https://cbdctracker.hrf.org/currency/japan> (Accessed 15 Oct 2025).

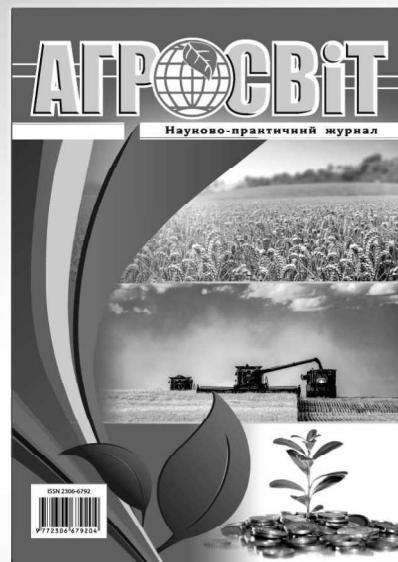
7. World Bank (2025), "Revenue Collection and the Role of Digital Technologies", available at: <https://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors/eds23/brief/revenue-collection-and-the-role-of-digital-technologies> (Accessed 15 Oct 2025).

8. Fedyshyn, M. Abramova, A. Morozova, L. Lavrov, R. Kovalova, O. and Malin, O. (2022), "Development Fintech Ecosystem: Evidence of European Countries for Ukraine", *International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 22, no. 2. DOI: 10.22937/IJCSNS.2022.22.2.5 *Стаття надійшла до редакції 27.10.2025 р.*

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292